

Zaključek 72. Ljubljana Festivala *Closing of the 72nd Ljubljana Festival*

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE *SLOVENIAN PHILHARMONIC ORCHESTRA*

CHARLES DUTOIT, dirigent / *conductor*

Solist / *Soloist*:

MARTHA ARGERICH, klavir / *piano*

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ *AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE*

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2024**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2024 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the Ljubljana Festival 2024 is the Mayor of the City of Ljubljana Zoran Jankovič.*

Torek, 3. september 2024, ob 20.00
Tuesday, 3 September 2024, at 8.00 pm
Gallusova dvorana / Gallus Hall, Cankarjev dom

Zaključek 72. Ljubljana Festivala
Closing of the 72nd Ljubljana Festival

**ORKESTER SLOVENSKE
FILHARMONIJE
SLOVENIAN
PHILHARMONIC
ORCHESTRA**

CHARLES DUTOIT

dirigent / conductor

Solistka / Soloist:

MARTHA ARGERICH

klavir / piano

Miran Kolbl

koncertni mojster / concertmaster

.....
Program / Programme:

Gabriel Fauré: Peleas in Melisanda, op. 80, suita / *Pelléas et Mélisande, Op. 80, Suite*

I. Preludij / *Prélude*

II. Predica / *La Fileuse*

III. Siciliana / *Sicilienne*

IV. Smrt Melisande / *La mort de Mélisande*

Maurice Ravel: Koncert za klavir in orkester v G-duru / *Piano Concerto in G major*

I. Allegramente

II. Adagio assai

III. Presto

***

Antonin Dvořák: Simfonija št. 9 v e-molu, op. 95, »Iz novega sveta« / *Symphony No. 9 in E minor, Op. 95 »From the New World«*

I. Adagio – Allegro molto

II. Largo

III. Scherzo: Molto vivace

IV. Finale: Allegro con fuoco

.....

Gabriel Fauré (1845–1924) je bil najnaprednejši francoski skladatelj in pedagog svoje generacije. Sprva je črpal iz glasbe Camilla Saint-Saënsa, Frédérica Chopina in Roberta Schumanna, nato pa se je kljub neizmernemu sočasnemu vplivu Richarda Wagnerja, ki ga je sam zelo občudoval, povsem ognil njegovemu slogu in razvil izrazito osebno govorico, ki je močno vplivala na francoske skladatelje prve polovice 20. stoletja. Harmonske inovacije, ki vključujejo svobodnejšo rabo disonanc, moduse in celotonsko lestvico, je kombiniral z neizčrpnim virom sanjskih, melanholičnih in trpkih melodij ter v marsikaterem pogledu napovedal glasbo impresionistov. Zapustil je več priljubljenih skladb, med njimi izrazito eterični in presenetljivo optimistični *Rekvjem*, kot tudi zelo pomemben opus komornih del, njegovih trinajst nokturnov in trinajst barkarol pa spada med skrite dragulje klavirske literature.

Dramsko delo francoskega simbolista Maurica Maeterlincka *Peleas in Melisanda* je bilo deležno številnih istoimenskih glasbenih predelav. Najbolj znana je osupljivo statična in meditativna opera, ki jo je napisal Claude Debussy leta 1902, leto kasneje je Arnold Schönberg na podlagi drame napisal simfonično pesnitev, prav tako pa je v tem kontekstu Jean Sibelius za dramo leta 1905 napisal scensko glasbo. Toda najzgodnejši poskus je nastal pod peresom Fauréja, in sicer v obliki scenske glasbe, ki jo je nato preoblikoval v štiristavčno suito ***Peleas in Melisanda, op. 80*** (1898). Prvi stavek je preludij z dvema kontrastnima temama, drugi stavek glasbeno upodablja predenje na kolovratu, tretji stavek je čarobna siciliana v značilnem 6/8-metrumu s sinkopiranimi ritmi, medtem ko četrti stavek sklence skladbo na tragičen način.

Fauréjev najslavnejši in najuspešnejši učenec je bil **Maurice Ravel** (1875–1937), ki se je pri njem na konservatoriju učil kompozicijo. V kontekstu Ravelove glasbe se pogosto omenja postavljanje obrtnišтва pred izraznostjo. Tudi sam skladatelj je komentiral: »Moj cilj je tehnična popolnost, za kar si nenehno prizadevam, saj sem prepričan, da je nikoli ne bom dosegel.« Nanj so močno vplivali spisi Edgarja Allana Poeja, ki ga je Ravel po Fauréju in profesorju kontrapunkta Andréju Gedalgeu imel za svojega tretjega

učitelja, še posebej esej *Filozofija kompozicije*, v katerem ga je pritegnila Poejeva ideja, da si mora avtor najprej umetniško delo v celoti zamisliti v svoji glavi, preden ga napiše. Poleg tega Ravelovo glasbo zaznamuje nenehna igra med starim in novim, namreč pogosto je posegal po starih modelih iz glasbene preteklosti, obenem je redno zahajal v eksotizme, koketiral z jaz-zom in se spogledoval s tradicionalnim kultom virtuoznosti.

V Ravelovih povojnih delih je opazen večji eklekticizem, kar je razvidno tudi v **Koncertu za klavir in orkester v G-duru**, ki je nastal med letoma 1929 in 1931. Ravel je dejal, da je tritavčno delo namenjeno predvsem zabavi, še posebej v humornem slogu Wolfganga Amadeusa Mozarta in Camilla Saint-Saënsa, ne pa globokemu motrenju. Presenetljivo kombinacijo glasbene preteklosti in sedanosti dopolnjujejo jasni vplivi jazza ter španske in baskovske ljudske glasbe. Delo je zasnovano povsem klasično s hitrim prvim stavkom v sonatni obliki, počasnim in liričnim drugim stavkom v tridelni pesemski obliki ter hitrim in kratkim sklepnim sonatnim rondojem. Tisto, kar še posebej izstopa, je Ravelovo mojstrsko obvladovanje orkestracije, s katero ustvarja osupljive zvoke in vedno nove barve. Koncert je krona Ravelovega klavirskega opusa, na žalost pa se njegova želja, da bi ga premierno izvedel, zaradi slabega zdravstvenega stanja ni uresničila.

V orkestrskem opusu češkega skladatelja **Antonina Dvořáka** (1841–1904), ki vključuje devet simfonij, vrsto simfoničnih pesnitev, variacij, koncertnih uvertur, rapsodij, serenad, plesov, koncertov in drugih skladb, se kažeta celoten spekter in razvojna pot orkestrskega ustvarjanja 19. stoletja. Dvořák je z izjemo poznejših let pisal orkestrska dela v vseh obdobjih svoje ustvarjalne poti, ki pa ni bila brez pomanjkanja ustvarjalnih dvomov in duševnih stisk. Zdi se, da je izmed vseh zvrsti ravno simfonija v središču njegovega orkestrskega ustvarjanja, kar je povsem razumljiv rezultat njegovega odraščanja in življenja v času, ko je godalni kvartet veljal za skladateljevo poskusno delo, v katerem je eksperimentiral z različnimi sredstvi, medtem ko je simfonija veljala za njegovo pravo mojstrovino. Njegova *Šesta simfonija* (1880), ki vsebuje vrsto aluzij na simfonije Ludwiga van Beethovna, je bila prva, ki mu je prinesla večje uspehe.

Dvořák je večkrat komentiral, da je v njegovi **Simfoniji št. 9 v e-molu, op. 95, »Iz novega sveta«**, ki je nastala v New Yorku leta 1893, ko je učil na tamkajšnjem glasbenem konservatoriju, jasno čutiti vpliv ameriške glasbe. Poudaril je, da je delo poskušal napisati v duhu folklorne črnskih in staroselskih ameriških ljudstev ter da vsebuje značilnosti njihovih glasb, vključno s pentatoniko, plagalnimi kadencami, bordunsko spremljavo, ritmičnimi ostinati in sinkopiranimi ritmi. Nastanek simfonije enega izmed vodilnih svetovnih simfonikov na ameriških tleh je bil med tamkajšnjo glasbe-

no družbo težko pričakovan. S simfonijo, v kateri je povzdignil ameriško ljudsko gradivo, ki je pogosto veljalo za nepomembno, je izkazal mojstrsko obvladovanje simfoničnega medija in presegel vsa pričakovanja. Prvi stavek ima sonatno obliko s počasnim uvodom in tremi temami, homogenost in občutek cikličnosti pa sta zagotovljena s citiranjem ali izpeljevanjem prve teme v preostalih stavkih. Liričen drugi stavek je počasen in ima tridelno pesemsko obliko, tretji stavek se jasno navezuje na *scherzo* Beethovnovne *Devete simfonije*. Simfonijo sklene sonatno formuliran in energičen finale.

Švicarski dirigent **Charles Dutoit** je študiral na Konservatoriju za glasbo v Ženevi, kjer je osvojil prvo nagrado na dirigentskem tekmovanju. Že kot mladeniča ga je Herbert von Karajan povabil k sodelovanju z Wiener Staatsoper (Dunajsko državno opero). Leta 1959 je debitiral z Radio Lausanne Orchestra (Orkestrom Radia Lozana) in Martho Argerich. Od takrat je nastopil z najimenitnejšimi orkestri iz glasbenih središč, kot so London, Pariz, Berlin, Moskva, New York, Los Angeles, Chicago, Boston, San Francisco, Sydney, Peking, Šanghaj, Hongkong in Tokio. V preteklosti je bil umetniški vodja in glavni dirigent Royal Philharmonic Orchestra (Kraljevega filharmoničnega orkestra iz Londona), umetniški vodja Montreal Symphony Orchestra (Simfoničnega orkestra iz Montreala), glasbeni vodja Orchestre National de France (Francoskega nacionalnega orkestra), glavni dirigent in vodja NHK Symphony Orchestra (Simfoničnega orkestra NHK iz Tokia), šef dirigent Philadelphia Orchestra (Orkestra iz Filadelfije) in vodja Verbier Festival Orchestra (Orkestra Festivala Verbier). Trenutno deluje kot glavni gostujoči dirigent Saint Petersburg Philharmonic Orchestra (Orkestra Sanktpeterburške filharmonije). Za svojo bogato diskografijo, ki obsega več kot dvesto izdaj, je prejel številne nagrade, med drugim dva grammyja, leta 2014 je od International Classical Music Awards prejel nagrado za življenjsko delo, leta 2017 pa je postal 103. prejemnik prestižne zlate medalje Kraljeve filharmonične družbe.

Orkester Slovenske filharmonije se skupaj s svojimi predhodnicami (Academia Philharmonicorum je bila ustanovljena leta 1701, Filharmonična družba leta 1794 in Slovenska filharmonija 1947) uvršča med najstarejše podobne institucije v Evropi. Orkester je nenehno rasel, najprej s svojimi domačimi stalnimi dirigenti, potem pa tudi s slavnimi dirigentskimi gosti, kot Carlos Kleiber, Riccardo Muti, Charles Dutoit in Daniel Harding. Orkester je sprva nastopal v matični dvorani Slovenske filharmonije, od leta 1982 pa pripravlja redne koncerte v kulturnem in kongresnem centru Cankarjev dom, kjer občinstvu ponuja abonmajske cikle z glasbo različnih slogovnih obdobj. Združuje najboljše domače glasbenike, ki so se jim po letu 1990 pridružili številni izstopajoči tuji instrumentalisti. V zadnjih desetletjih so

turneje in gostovanja Orkester Slovenske filharmonije vodili v najprestižnejše dvorane in na odmevne festivale po vsem svetu. Od leta 2019 je Orkester Slovenske filharmonije tudi rezidenčni orkester Festivala Ljubljana.

Argentinska pianistka **Martha Argerich** se je rodila leta 1941 v Buenos Airesu. Prve ure klavirja je začela obiskovati s petimi leti pri Vincenzu Scaramuzzi in kmalu zatem začela javno nastopati kot čudežni otrok. Leta 1955 se je preselila v Evropo in študij nadaljevala pri Brunu Seidlhoferju, Friedrichu Guldi, Nikiti Magaloffu, Madeleine Lipatti in Stefanu Askenaseju. Leta 1957 je zmagala na klavirskih tekmovanjih v Bolzanu in Ženevi, leta 1965 pa na mednarodnem Chopinovem tekmovanju v Varšavi. Od takrat je ena najvidnejših pianistk na svetu. Čeprav jo stalno vabijo najprestižnejši orkestri, dirigenti in glasbeni festivali v Evropi, na Japonskem in v Združenih državah Amerike, ostaja komorna glasba pomemben del njenega ustvarjalnega življenja. Redno igra in snema z glasbeniki, kot so Aleksandre Rabinovič-Barakovski, Miša Majski, Gidon Kremer in Daniel Barenboim. Pianistka, ki tehnično briljantnost dopolnjuje z izrazito duhovno nadgradnjo, slovi po širokem in tehnično ter interpretativno zahtevnem repertoarju, ki vključuje dela Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovna, Roberta Schumanna, Frédérica Chopina, Franza Liszta, Clauda Debussyja, Mauricea Ravela, Sergeja Prokofjeva, Béle Bartóka, Igorja Stravinskega, Dmitrija Šostakoviča in drugih. Za svoje ustvarjalne dosežke je prejela številne nagrade, med drugim tri grammyje, leta 2012 pa je vstopila v hram slavnih revije *Gramophone*. Ljubljansko občinstvo je navdušila na poletnih festivalih 2017 in 2021.

.....

*The 72nd Ljubljana Festival will be closed by the **Slovenian Philharmonic Orchestra** under Swiss conductor **Charles Dutoit**, the 103rd recipient of the Royal Philharmonic Society Gold Medal (inaugurated in 1870 and awarded for the most outstanding musicianship). After opening the concert with the Pelléas et Mélisande suite, a symphonic masterpiece by the proto-Impressionist Gabriel Fauré, Dutoit will be joined onstage by **Martha Argerich**, with whom he previously appeared at the 69th Ljubljana Festival in 2021. The Argentine pianist especially shines with her interpretations of the virtuoso piano literature of the 19th and 20th centuries. Her extensive repertoire ranges from Johann Sebastian Bach and Frédéric Chopin to Béla Bartók and Olivier Messiaen. She will perform Maurice Ravel's ebullient Piano Concerto in G major, which incorporates the influences of jazz and Basque folk music. The concert will end with Antonin Dvořák's Sympho-*

ny No. 9, »From the New World«. *One of Dvořák's most popular works, inspired by the melodies of Native American music and African-American spirituals, it was composed in the United States while Dvořák was director of the National Conservatory of Music of America.*

Jan Prepadnik

Orkester Slovenske filharmonije je rezidenčni orkester Festivala Ljubljana 2024. / *The Slovenian Philharmonic Orchestra is the resident orchestra of the 2024 Ljubljana Festival.*

Sponsor / Sponzor:

Naložite si aplikacijo
FESTIVALA LJUBLJANA
Download the
LJUBLJANA FESTIVAL
Application

Izdal / *Published by:* **FESTIVAL LJUBLJANA**, september / *September* 2024

Zanj / *For the Publisher:* **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / *General and Artistic*
Director, Honorary member of the European Festivals Association

Besedila / *Texts:* **JAN PREPADNIK**

Prevod / *Translation:* **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / *Design:* **ART DESIGN, d. o. o.**

Tisk / *Print:* **TISKARNA PARA d.o.o**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

www.linkedin.com/company/festival-ljubljana

www.tiktok.com/@ljubljanafestival

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 72. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 72nd Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Križank Križanke Box Office, bencinski servisi / gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih. The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.